

N A C R T

**PRIJEDLOG ZAKONA O ISTOSPOLNIM ZAJEDNICAMA,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O ISTOSPOLNIM ZAJEDNICAMA, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavak 4. podstavak 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 41/01- pročišćeni tekst i 55/01).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI OVIM ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. OCJENA STANJA

Homoseksualne osobe, jednako kao i heteroseksualne osobe, zasnivaju faktične životne zajednice temeljene na emocionalnoj vezanosti partnera i spolnim potrebama.

Takve zajednice postojale su i postoje, prolazeći kroz različite faze društvene reakcije na njihovo postojanje: osudu, kriminalizaciju, ignoriranje.

Pozitivno hrvatsko zakonodavstvo ne regulira ni u kojem aspektu homoseksualne zajednice.

Republika Hrvatska se Ustavom i svojim strateškim odrednicama opredijelila za usklađivanje svog zakonodavstva i prakse sa visokim standardima ljudskih prava i jednakosti građana.

Članak 14. Ustava Republike Hrvatske jamči jednakost prava i sloboda neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.

Ustavna odredba o jednakosti građana pred zakonom otvara mogućnost za proaktivan pristup pravnoj regulaciji društvenih činjenica čija nereguliranost uzrokuje nejednakost određenih skupina građana ili pojedinaca/pojedinki.

Svaka životna zajednica predstavlja važan društveni interes koji zaslužuje podršku pravne države.

Brojne su europske države koje su, u različitom opsegu prava, regulirale istospolne zajednice, među ostalima: Danska, Švedska, Norveška, Belgija, Nizozemska, Finska, Njemačka, Island, Francuska, Portugal, Švicarska (na kantonalnom nivou), a jedan dio njih se nalazi u procesu legalizacije ovakvih zajednica.

U tim državama prava osoba homoseksualne orijentacije su uređena u kontekstu zabrane diskriminacije.

Republika Hrvatska kao pravna država drži opravdanim popuniti pravnu prazninu koja postoji u ovome području, ali i raditi na senzibilizaciji javnosti za različita spolna usmjerenja.

2. OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI OVIM ZAKONOM

Ovim Zakonom uređuju se sljedeća pitanja:

- što se smatra istospolnom zajednicom,
- koje osobe mogu otpočeti život u istospolnoj zajednici,
- pravo na uzdržavanje partnera/ica koji žive u istospolnoj zajednici,
- stjecanja i dioba zajedničke stečevine i vlastite imovine,
- mogućnost sklapanja ugovora o uređenju imovinskopravnih odnosa između partnera/ica.

3. POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Donošenjem ovoga Zakona uspostaviti će se mogućnost reguliranja uzdržavanja te imovinskopravnih odnosa među osobama koje žive u istospolnoj zajednici, na način na koji je to regulirano Obiteljskim zakonom u pogledu heteroseksualnih izvanbračnih zajednica.

Također se omogućuje osobama homoseksualne orijentacije stjecanja pravnih posljedica koji im se ovim Zakonom priznaju.

III . OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provođenje ovoga Zakona ne zahtijeva osiguranje sredstava u Državnom proračunu.

IV. DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine 6/02 - pročišćeni tekst, 41/02 i 91/03) predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku, kako bi se počeo primjenjivati istovremeno s propisom koji uređuje pitanja izvanbračne zajednice.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

Sukladno Poslovniku Hrvatskog sabora ovaj Prijedlog zakona sadrži tekst Konačnog prijedloga zakona o istospolnim zajednicama, s obrazloženjem.

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O ISTOSPOLNIM ZAJEDNICAMA**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje istospolna zajednica i pravni učinci postojanja te zajednice.

Članak 2.

Istospolna zajednica, u smislu ovoga Zakona, je životna zajednica dviju osoba istog spola (u daljnjem tekstu: partner/ica) koje nisu u braku, izvanbračnoj ili drugoj istospolnoj zajednici, a koja traje najmanje tri godine.

Članak 3.

Istospolnom zajednicom smatra se životna zajednica osoba koje:

- su starije od 18 godina,
- nisu lišene poslovne sposobnosti,
- nisu krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj zaključno do četvrtog stupnja.

Članak 4.

Pravni učinci postojanja istospolne zajednice su pravo na uzdržavanje jednog od partnera/ice i pravo na stjecanje i uređivanje međusobnih odnosa u svezi imovine.

Članak 5.

Za rješavanje sporova o pitanjima koja uređuje ovaj Zakon, nadležan je sud prema općim pravilima postupanja, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

II. UZDRŽAVANJE

Članak 6.

(1) U istospolnoj zajednici partner/ica koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nije sposoban za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na uzdržavanje od svoga partnera/ice.

(2) Ako je prestala istospolna zajednica, partner/ica koji ispunjava uvjete iz stavka 1. ovoga članka i članka 2. ovoga Zakona ima pravo na uzdržavanje od drugog partnera/ice.

(3) Tužba za uzdržavanje može se podnijeti u roku od šest mjeseci od dana prestanka istospolne zajednice.

Članak 7.

Sud može odbiti zahtjev za uzdržavanje partnera/ice, ako bi uzdržavanje predstavljalo očitu nepravdu za drugog partnera/icu.

Članak 8.

(1) Sud može odlučiti da obveza uzdržavanja partnera/ice traje do godine dana, osobito kad je tužitelj/ica u mogućnosti u dogledno vrijeme osigurati sredstva za život na drugi način.

(2) U opravdanim slučajevima sud može produljiti obvezu uzdržavanja.

(3) Tužba za produljenje uzdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je uzdržavanje određeno.

Članak 9.

(1) Pravo na uzdržavanje prestaje ako partner/ica sklopi brak.

(2) Pravo na uzdržavanje prestaje sudskom odlukom ako sud utvrdi da uzdržavani partner/ica živi u izvanbračnoj ili novoj istospolnoj zajednici ili da je postao nedostojan toga prava ili ako više ne postoji koji od uvjeta iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona.

(3) Sud će odrediti da pravni učinak odluke o prestanku uzdržavanja iz stavka 2. ovoga članka nastaje i prije njene pravomoćnosti, od dana kada su nastupile pretpostavke za prestanak uzdržavanja.

Članak 10.

U postupku određivanja uzdržavanja primjenjuju se odgovarajuće odredbe Obiteljskog zakona.

III. IMOVINSKI ODNOSI

Članak 11.

Partneri/ice mogu imati zajedničku stečevinu i vlastitu imovinu.

Članak 12.

Zajednička stečevina je imovina koju su partneri/ice stekli radom za vrijeme trajanje istospolne zajednice ili potječe iz te imovine.

Članak 13.

Partneri/ice su u jednakim dijelovima suvlasnici u zajedničkoj stečevini.

Članak 14.

Na zajedničku stečevinu primjenjuju se odredbe stvarnog i obveznog prava, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 15.

Dobitak od igara na sreću zajednička je stečevina.

Članak 16.

(1) Imovina koju partner/ica ima u trenutku početka postojanja istospolne zajednice ostaje njegova vlastita imovina.

(2) Vlastita imovina je i imovina koju je partner/ica stekao tijekom istospolne zajednice nasljeđivanjem ili darovanjem.

Članak 17.

(1) Autorsko djelo je vlastita imovina onog partnera/ice koji ga je stvorio.

(2) Imovinska korist od autorskog prava i autorskom pravu srodnih prava ostvarenih tijekom istospolne zajednice zajednička je stečevina.

Članak 18.

(1) Imovinskopravni odnosi partnera/ice mogu se urediti ugovorom o uređenju imovinskopravnih odnosa na postojećoj ili budućoj stečevini i imovini.

(2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka se sklapa u pisanom obliku, a potpisi partnera/ica moraju biti ovjereni.

Članak 19.

Ugovorom o uređenju imovinskopravnih odnosa partnera/ica nije dopušteno ugovoriti primjenu stranog prava na imovinskopravne odnose.

IV. ZAVRŠNA ODREDBA**Članak 20.**

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama».

O B R A Z L O Ž E N J E
KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O ISTOSPOLNIM ZAJEDNICAMA

Uz članak 1. do 5.

Definirana je istospolna zajednica te utvrđeni uvjeti koje moraju ispunjavati osobe koje žive u toj zajednici da bi mogli stjecati određena prava po osnovi postojanja te zajednice.

Na taj način se u Republici Hrvatskoj po prvi puta nastoji urediti ovo područje partnerskih odnosa, kao i pravni učinci postojanja istospolne zajednice.

Također je određeno da je u slučaju postojanja spora oko pitanja iz ovoga Zakona za postupanje nadležan sud uz primjenu općih postupovnih pravila.

Uz članak 6. do 10.

U navedenim člancima definirano je pravo na uzdržavanje, uvjeti pod kojima se ono ostvaruje te postupak temeljem kojeg se može ostvariti pravo na uzdržavanje od partnera/ice primjereno uzdržavanju u istospolnoj zajednici.

Uz članak 11. do 19.

Ovim člancima propisano je što se smatra zajedničkom stečevinom, vlastitom imovinom, način stjecanja imovine, dioba zajedničke imovine, te mogućnost sklapanja ugovora o uređenju imovinskopravnih odnosa među partnerima/icama na drukčiji način.